

دوره یازدهم قانون گذاری

جلسه - ۱۵

صورت مشروح

مذاکرات مجلس

بانضمام متن قوانین

چهارشنبه ۲۲ فروردین ماه ۱۳۱۸

شماره مسلسل - ۸۷۴

چاپخانه مجلس

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز چهارشنبه ۲۲ فروردین ماه ۱۳۱۸

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - شور اول لایحه قرار داد اکتشاف و استخراج معادن
- ۳ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس يك ساعت و ربع پيش از ظهر بریاست آقای بیات (نایب رئیس) تشکیل گردید)
 صورت مجلس عصر يكشنبه ۱۹ فروردین ماه را آقای مؤید احمدی (مشی) قرائت نمودند *

[۱ - تصویب صورت مجلس]

نایب رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (خیر)
 صورت مجلس تصویب شد

[۳ - شور اول لایحه قرار داد اکتشاف و استخراج معادن]

نایب رئیس - لایحه اکتشاف و استخراج معادن مطرح است . نظر باینکه گزارش آن تهیه شده و از نظر آقایان گذشته لذا گمان میکنم محتاج به قرائت نباشد . شور در کلیات است . مخالفی نیست (گفته شد - خیر)
 مقدمه قرائت میشود :

گزارش کمیسیون پتروشیمی و هنر

کمیسیون پتروشیمی و هنر لایحه شماره ۶۰۳۳۸ دولت

راجع به اجازه قرارداد اکتشاف و استخراج معادن با شرکت هلاندی را بر حضور آقای وزیر پتروشیمی و هنر مورد شور و مذاکره قرار داده با توضیحات مفصّله که در اطراف مواد هر دو قرارداد دادند؛ لایحه پس از اصلاحاتی و ماده واحده پیشنهادی دولت موافقت حاصل شده اینک گزارش آن برای شور اول تقدیم میشود

ماده واحده - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد قرار داد اکتشاف معادن دو ناحیه معینه در نقشه ضمیمه را که دارای يك مقدمه برای تعریف اصطلاحات و ۲۰ ماده است و قرارداد نمونه استخراج ضمیمه آنرا که دارای يك مقدمه برای تعریف اصطلاحات و ۲۹ ماده

چون عین مذاکرات مشروح هشتاد و پنجمین جلسه از دوره یازدهم قانون گذاری (مطابق متن ۸ اثر ماه ۱۳۰۵)
 اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

غائبین اسلامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده

- غائبین با اجازه - آقایان : دبیر سهرابی - فاطمی - ایزدی - دادور - معتضدی .
- غائبین بی اجازه - آقایان : موقر - جراحی - تربیت - تولیت - معذل - داکتر فنی - ناصری - حیدری - حاج ملک - دبستانی - و کبلی
- معمودی - طباطبائی - مشیر - زوار .
- دبیر آمده بی اجازه - آقای دکتر سمعی
- دبیر آمدگان بی اجازه - آقایان : نقابت - نیکپور - قراگزلو .

است با شرکت هلندی آلگمین اکسپلورانی ماچاپای مقصد ساخته بموقع اجرا بگذارد

قرارداد اکتشاف

تعریف اصطلاحات

بعضی اصطلاحاتی که در قرارداد اکتشاف بکار برده میشود قطع نظر از هر معنی دیگری که ممکن است در حال یا در آتی در موارد دیگر داشته باشد در این قرارداد مطابق تعاریف زیر معنی خواهد شد :

دولت

یعنی دولت شاهنشاهی ایران

شرکت

یعنی شرکت آلگمین اکسپلورانی ماچاپای (شرکت کل اکتشاف) شرکت سهامی مقیم لاهه و شنبه های آن در آمستردام هلند و با تمام شرکتهای تابعه آن

شرکت تابعه

یعنی هر شرکتی که این شرکت حق تعیین بیش از نصف مدیران آنرا مستقیماً یا بطور غیر مستقیم داشته و بطور مستقیم و یا غیر مستقیم مالک مقداری از سهام آن باشد که با آن مقدار سهام بیش از پنجاه درصد حق رأی در مجمع عمومی آن برای شرکت نامین شده باشد

دو ناحیه

یعنی زمینهای که طبق ماده (۴) این قرار داد مشخص گردیده

عملیات شرکت در ایران

یعنی تمام عملیات صنعتی و بازرگانی و فنی که شرکت منحصرأ برای اجرای این قرارداد انجام می دهد

تاریخ تصویب :

یعنی تاریخی که این قرارداد بتصویب مجلس شورای ملی ایران و صحنه اعلیحضرت هماون شاهنشاهی رسیده

و شرکت اعلام شده است

سال و ماه

یعنی دوره هایی از زمان که مطابق تقویم گره گورین

سال و ماه گفته میشود

فلورن

یعنی واحد پول هلاند

نایب رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - چون در این لایحه ماده واحده نوشته شده بعد هم مواد دیگر دارند . باین ترتیب آیا مجلس به ماده واحده رأی خواهد داد یا سایر مواد یکی یکی رأی می دهد

نایب رئیس - مواد فرائت میشود و نسبت به هر يك صحیح میشود اگر نظری دارند آقایان اظهار میکنند و بعد در شورائی نسبت به تمام مواد رأی گرفته میشود و بعد از آن نسبت به ماده واحده رأی قطعی گرفته میشود

اعتبار - بنده نظرم این بود که لایحه قرارداد که دارای مواد است و بایستی تمام مواد مجلس رأی بدهد در ابصورت ماده واحده در اینجا مورد پیدا نمیکند . ما باید ماده به ماده رأی بدهیم و بعد هم به مجموع مواد باین جهت ماده واحده مورد ندارد

نایب رئیس - حالا مذاکره میشود و البته در شور دوم رایورنی که تهیه میشود رفع اشکال خواهد شد . در مقدمه نظری نیست ؟ (گفته شد - خیر) چون نظری در شور کلیات و در مقدمه نیست حالا رأی بورود در شور مواد میگیریم . آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد . ماده اول فرائت میشود ماده اول

الف - از تاریخ تصویب این قرارداد دولت حق انحصاری اکتشاف بررسی و نجسج دو ناحیه زیر را برای مدت سه سال بشرکت واگذار میکند :

- ۱ - کلیه مواد معدنی بدون استثنا در ناحیه يك
- ۲ - کلیه مواد معدنی به استثناء نفت و اکسید آهن که بعنوان خاک سرخ مصرف میشود در ناحیه دو
- ب - مواد مستخرجه از معادن روی زمینی مانند سنگهای ساختمانی آهک - سنگ کوچک و خاک رس -

نمک طعام - رسوبات نمکی مانند نمک طعام زاج و براتها از این قرارداد مستثنی میباشد

نایب رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - بنظر بنده اینکه نوشته اند دو ناحیه زیر چون این دو ناحیه در این ماده ذکر نشده برای شور دوم باید اصلاح شود چون این کلمه زیر که اینجا نوشته شده بنظر اینطور می آید که ذیل این ماده دو ناحیه ذکر میشود بنظر بنده این اصلاح عبارتی را لازم دارد که در شور دوم باید اصلاح شود و ممکن است پیشنهادی هم تقدیم کنم .

وزیر پیشه و هنر - این دو ناحیه زیر که اینجا نوشته شده است چون اجالا اشاره میشود در این ماده بناحیه يك و ناحیه دو منظور اشاره اجمالی بناحیه يك و ناحیه دو است البته در ماده چهار هم تعریف این دو ناحیه مفصل خواهد شد بنظر بنده باز هم اشکالی ندارد که در کمیسیون اصلاح شود .

نایب رئیس - در ماده يك نظر دیگری نیست . ماده دوم فرائت میشود .

ماده دوم

الف - شرکت تعهد مینماید که از تاریخ تصویب این قرارداد منتهی در طرف ششماه عملیات اکتشاف و بررسی را در هر دو ناحیه شروع نماید .

ب - شرکت تعهد مینماید در تمام مدت قرارداد باستانی مواردیکه در ماده پنج پیش بینی شده بخرج خود بررسیهای لازم را جهت اکتشاف رشته های معدنی دو ناحیه نامبرده در ماده يك بنماید و نقشه زمین شناسی این دو ناحیه را تهیه کند .

نایب رئیس - ماده سوم :

ماده سوم

الف - شرکت تعهد مینماید که در تمام مدت اکتشاف گزارشهای ششماه از بررسیها و اکتشافاتی که نموده و نتایجی را که بدست آورده بانضمام نقشه ها و هرگونه اطلاعات دیگری که دارا میباشد بدولت تسلیم کند .

ب - دولت حق دارد که در هر موقع و در هر مکان عملیات فنی شرکت را در ایران بازرسی نماید و برای این منظور کارشناسان متخصص تعیین خواهد کرد

ج - شرکت تعهد است تمام استاد فنی و علمی مربوطه را که دارا میباشد باختیار کارشناسان متخصص دولت که برای این منظور تعیین میشوند بگذارد . علاوه بر این کارشناسان متخصص حق دارند که از کلیه ادارات شرکت هر گونه اطلاعاتی را تحصیل نمایند .

نایب رئیس - ماده چهارم

ماده چهارم

ناحیه های نامبرده در ماده (۱) بطریق ذیل تحدید میشوند الف - ناحیه يك قطعه خاک چهار ضلعی است که زوایای آن بد ترتیب زیر واقع شده :

اول - زاویه نقطه تلاقی مدار سی و هشت درجه با نصف النهار چهل و هفت درجه و بیست دقیقه .

دوم - زاویه نقطه تلاقی مدار سی و هشت درجه با نصف النهار چهل و هشت درجه و سی و پنج دقیقه

سوم - زاویه نقطه تلاقی مدار سی و سه درجه و سی دقیقه با نصف النهار پنجاه و سه درجه و پنج دقیقه

چهارم - زاویه نقطه تلاقی مدار سی و سه درجه و سی دقیقه با نصف النهار پنجاه درجه و بیست دقیقه

تمام خطوط نصف النهار نسبت به کترنویج حساب شده و سمت مشرق آن واقع گردیده است

ب - ناحیه دو شامل خشکی و جزائر متعلق بایران است بطور مربع مستطیل که رؤس آن بد ترتیب زیر قرار گرفته :

اول - زاویه نقطه تلاقی مدار سی درجه و نصف النهار پنجاه و هشت درجه و بیست دقیقه

دوم - زاویه نقطه تلاقی مدار بیست و شش درجه و نصف النهار پنجاه و هشت درجه و بیست دقیقه

سوم - زاویه نقطه تلاقی مدار بیست و شش درجه و نصف النهار پنجاه و هشت درجه و بیست دقیقه

چهارم - زاویه قطعه تلاقی مدار سی درجه و نصف النهار پنجاه و چهار درجه و بیست دقیقه تمام خطوط نصف النهار نسبت به کرنیوچ حساب شده و سمت مشرق آن واقع گردیده است نقشه که طرفین امضاء نموده اند و پیوست قرارداد است حدود دو ناحیه نامبرده در بالا را نشان میدهد

نایب رئیس - آقای اوحدی

اوحدی - مختصر عرض بنده در اطراف این ماده و حدودی که از برای این قطعه یا دوناچه معین شده است این است البته آنچه که محدود این حدود است قبایل هیچگونه صحبت و ابرازی نیست ایراد فقط راجع به حد است مثلاً نظر دوسر یکحد واقع شده که ابتدای ناحیه دوم است از آنجا شروع شده تا زیر سرآب اردبیل رفته که چندین شهر مستقلاً داخل در ناحیه دوم واقع شده قم ساوه کاشان قزوین زنجان میانج تا میرود زیر سرآب اینها مربوط به معدن است نه سطح زمین اشکال بنده در این است اگر در سر این حدها مظهری پیدا شد برای معدن و آنوقت معدن رفت نوبی سرآب زیر سرآب حد است و این مدار هم برای تعیین این محدود است اگر مظهر این معدن اینطرف واقع شد ولی دنباله او کشیده شد و رفت تا اردبیل اینجا چه باید کرد؟ بنده در این قسمت هیچکار ندارم معدن رشته است دنباله پیدا میکند و میرود ممکن است یک سر معدن در این قسمت باشد که داخل در حد است و یک قسمت متمش خارج از این حد باشد که بعد از پنجاه فرسنگ راه رفتن یک کسی دیگر سر این معدن را کشف کرده باشد آنوقت این معدن که یک قسمت این جا است و یک قسمت آن که پنجاه فرسنگ دور تر است یک معدن باشد آنوقت این معدن جزء مکتشفات این شرکت محسوب خواهد شد یا آن کسی که پنجاه فرسنگ آنطرف تر این را کشف کرده است حالا تمنا دارم توضیح بفرمایند در این موارد آن قسمت خارج هم جزء این حد محسوب میشود یا خیر

وزیر پیشه و هنر - آنطوری که آقای اوحدی حدود معدن را در نظر گرفته اند بنظر بنده در دنیا برای هیچ معدنی هیچ حدی نمیشود معین کرد بجهت این که غالباً در زیر زمین تمام این رشته ها بهم مربوط است و اگر ما بخواهیم یک قراری برای معدنی باین ترتیب بگذاریم موفق نمیشویم برای این که معدن زیر زمین را که اکتشاف نکرده ایم این مال آنجاهائی است که اکتشاف نشده بنابر این چه حدی میتوانیم قائل شویم؟ باید اول از روی زمین یک حدی قائل شویم بعد اگر زیر زمین دیدیم رشته های دیگری خارج از این حد پیدا شد البته ما این را مانع کار قرار نمیدهیم و خیلی هم خوب است که یک رشته های معدنی داشته باشیم که خیلی امتداد داشته باشد و خیلی خوشوقت میشویم بجهت این که ثروت بیشتری را بما میدهد آنوقت معین میکنیم که این قسمت که داخل حد است دست شما است و قسمت دیگر را بدیگری میدهیم یا خود معدن استخراج میکنیم یا یک قراری میدهیم و بموجب آن قرارداد بدست شما میدهیم بنابر این بنظر بنده آقای اوحدی خاطرشان باید مطمئن باشد که این اشکال جلب نظری نمیکند و اگر پیشن بیايد مورد استفاده هم خواهد بود

نایب رئیس - نسبت به ماده چهارم نظر دیگری نیست. ماده ۵ خوانده میشود:

ماده پنجم

الف - حد اقل هزینه که شرکت برای عملیات اکتشافی در ایران در مدت معین در ماده (۸) این قرارداد بمصرف خواهد رسانید مبلغ باشد هزار فلورن میباشد و بشرح زیر تقسیم میشود

- ۱ - در سال اول یکصد هزار فلورن
۲ - در سال دوم دویست هزار فلورن
۳ - در سال سوم دویست هزار فلورن
و جوهی که بترتیب بالا برای اکتشاف اختصاص می یابد باید در موعدهای معین به بانک ملی ایران سپرده شود.

برای سال اول در روز تصویب قرارداد

برای سال دوم و سوم قبل از انقضاء سال اول و دوم. شرکت حسابی در بانک ملی ایران باز خواهد کرد و برای هزینه عملیات اکتشافی از وجوه نامبرده پرداخت خواهد نمود هر گاه هزینه شرکت در هر سال از حد اقل مبلغ معین برای آن سال کمتر باشد مبلغی که خرج نشده بدولت تعلق خواهد گرفت مگر در موارد فهری که مستثنی است.

هر گاه هزینه شرکت در هر سال از مبلغ حد اقل معین برای آنسال تجاوز نماید مبلغی که اضافه خرج شده بحساب سال بعد منظور خواهد شد باین ترتیب که هزینه که علاوه بر مبلغ حد اقل خرج شده از مبلغ معین برای سال بعد کسر خواهد گردید.

ب - شرکت حق خواهد داشت از تاریخ تصویب قرارداد در آخر هر سال با اخطار کتبی یکماه قبل بدولت این قرارداد را ترک نماید.

نایب رئیس - در ماده پنجم نظری نیست؟ (گفته شد - خیر) ماده ششم قرائت میشود:

ماده ششم

کلیه هزینه های که شرکت بجای اکتشاف دوناچه خواهد نمود بین معادنی که شرکت کشف و امتیاز استخراج آنها را تحصیل نموده است به نسبت سطح حوزه های امتیاز معادن مزبور تقسیم میشود ولی حصه مربوط به هر حوزه امتیاز هیچوقت از اصل سرمایه که جهت استخراج در آن حوزه بکار میرود نباید زیادتیر بحساب آید.

نایب رئیس - ماده هفتم:

ماده هفتم

هر گاه شرکت در دوره اکتشافی که در ماده (۱) این قرارداد معین شده معدنی کشف نماید که قابل استخراج تشخیص دهد باید فوراً مراتب را کتباً بضمیمه نقشه که حدود حوزه معادن را معین کند با اطلاع دولت برساند و رسید دریافت کند و تا مدت سه ماه از تاریخ این اطلاع حق انحصاری دارد که امتیاز استخراج آن معدن را درخواست نماید:

در صورتیکه مهلت سه ماه منقضی شود و شرکت تقاضای

امتیاز ننماید دیگر هیچگونه حقی برای استخراج آن معدن نخواهد داشت و در هیچ مورد این مهلت سه ماه که برای درخواست امتیاز تعیین شده از انتهای مدتی که در ماه (۱) مقرر گردیده نباید تجاوز نماید.

نایب رئیس - ماده هشتم:

ماده هشتم

الف - امتیاز استخراج هر معدنی را که شرکت طبق ماده (۷) درخواست کند باستثنای نفت طبق قرارداد نمونه که ضمیمه این قرارداد است در ظرف دو ماه از تاریخ دریافت درخواست شرکت بشرکت داده میشود.

هر گاه مدت دو ماه منقضی شود و از طرف دولت جواب داده نشود این سکوت بمنزله قبول خواهد بود و شرکت حق خواهد داشت باستخراج معدنی که امتیاز آنرا درخواست کرده شروع و ادامه دهد و مطابق شرایط و مقررات قرارداد نمونه عمل نماید.

هر گاه جوابی که دولت میدهد منفی باشد این جواب باید مبتنی بر دلایلی بروفق شرایط و مقررات این قرارداد و قرارداد نمونه استخراج باشد.

ب - امتیاز استخراج هر معدن نفت که شرکت در ناحیه (۱) کشف نماید ممکن است بتوافق طرفین بر طبق یک قرارداد مخصوص جداگانه که بتصویب مجلس خواهد رسید بشرکت داده شود.

ج - هر گاه شرکت امتیاز استخراج معادنی را در دوناچه درخواست کند که قبلاً کشف شده این درخواست قبول خواهد شد مشروط بر اینکه شرکت هزینه را که دولت برای اکتشاف آن معادن به مصرف رسانده بپردازد.

د - هر گاه شرکت در دوناچه امتیاز بهره برداری معادنی را که از طرف دولت یا بوسیله اشخاص استخراج شده باشد تقاضا کند امتیاز استخراج آن معادن طبق پیمان نمونه استخراج ممکن است داده شود مشروط بر اینکه شرکت رضایت استخراج کننده را تحصیل کند.

ه - از تاریخ تصویب این قرارداد منتهی تا دو ماه فهرستی از معادن کشف شده یا معادنی که در حال استخراج میباشد با تعیین نام و محل بشرکت داده میشود.

هر معدنی را که شرکت تجسس و مطالعه نماید و جزو فهرست منظور نباشد جزو معادن کشف شده از طرف شرکت محسوب خواهد گردید.

نایب رئیس - آقای طباطبائی

محمد طباطبائی - البته با ماده هشتم مثل سایر مواد بنده موافقم و با دقتی که در خوبی و جامع بودن مواد بکار رفته است نظر دیگری جز موافقت نیست فقط نظر مختصری که بنده در این ماده پیدا کردم این است که سطر چهارم قسمت الف زائد است البته دولت با يك حسن نظر و طرز مساعدی پیش بینی کرده است انجام و انعقاد این قرارداد را و دلیل ندارد که دولت موافق باشد که سکوت بکناراند و بالتبع شرکت از سکوت دولت استفاده کند اگر چه در سطر بعد دارد که اگر نتوانست جواب منفی میدهد و جواب مثبتی بدلیل خواهد بود و دیگر گمان نمیکنم این مورد ضرورت داشته باشد برای دولت عمل کردن این قرارداد است و در سایر مواد هم بنده دیدم که از طرف دولت وعده داده شده است که شرکت در تحت حمایت و مساعدت دولت کار کند البته در ظرف دو ماه اگر دولت نظر مساعدی داشته باشد جواب مثبت خواهد داد و اگر جواب منفی شد مثبتی بدلیل خواهد بود و بنظر بنده این قسمت ضرورت ندارد

وزیر پیشه و هنر - البته همینطور که اظهار داشتند هم دولت نظر دارد که مطابق این قرارداد عمل کند و هم شرکت متعهد است که بشرايط این قرارداد اقدام کند و این فرض که اینجا در نظر گرفته شده است يك چیز احتمالی است و اگر چه بعد است ولی بهایستی در قرارداد داد يك پیش بینی بشود که اگر بايك کیفیت که حالا هیچ معلوم نیست و خیلی بعید الاحتمال است جوابی داده نشد در صورتیکه شرکت مطابق تعهدات و شرایط رفتار کرده باشد حکمش چیست از حالا تکلیفش معلوم میشود . درست است که از نظر مفهوم و معنای حقیقی طرفین یا حسن نیت معامله میکنند ولی این يك فرضی است که ممکن است پیش بیاید و حکمش از حالا باید معلوم شود که مشاجره و گفتگویی در بین نباشد.

نایب رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - بنده در این ماده خواستم از آقای وزیر پیشه و هنر بپرسم نسبت به معدنی که استخراج کرده اند یا در حال استخراج هستند و مشغولند در صورتیکه شرکت خواهد آن معادن را در دست خودش بگیرد این معلوم است که بایستی مخارجی را که دولت کرده بپردازد ولی نسبت به اشخاص و صاحبان معادن با املاک و اراضی هیچ اشاره نشده آیا این شرکت مطابق قانون معادن این تعهد را هم خواهد داشت که اراضی اشخاص را که مورد احتیاج است و میگیرد نسبت بآن اراضی ترازی آنها را بعمل بیاورد یا نه . این قسمت را توضیح بفرمایید .

وزیر پیشه و هنر - در مواد بعد مخصوصاً در قرارداد نمونه امتیاز استخراج تکلیف این قسمت معین شده .

نایب رئیس - ماده نهم قرائت میشود :

ماده نهم

امتیاز های مذکور در ماده (۷) ممکن است بر حسب پیشنهاد شرکت و تصویب دولت بهر شرکت هلالندی یا ایرانی غیر تابع این شرکت اعطاء و با انتقال داده شود . دولت در ظرف دو ماه پس از تاریخ دریافت پیشنهاد کتبی به شرکت جواب خواهد داد .

نایب رئیس - ماده دهم

ماده دهم

الف - شرکت و کار مندانش از حسابات قانونی دولت بهره مند خواهند بود .

ب - دولت در حدود قوانین و مقررات کشور هر گونه تسهیلات ممکنه را برای عملیات شرکت در ایران میدول خواهد داشت

نایب رئیس - ماده یازدهم

ماده یازدهم

الف - هر زمین بایر بی ارزشی متعلق بدولت که برای مقاصد عمومی مورد احتیاج نباشد در صورتیکه شرکت آن زمین را برای عملیات خود در ایران لازم داشته باشد مجاناً در طول مدت این قرارداد بشارکت واگذار خواهد شد .

ب - شرکت میتواند زمینهای دایر متعلق بدولت و باهر

زمین متعلق باشخاص را که برای عملیات خود در ایران لازم بدانند مورد استفاده قرار دهد لکن موظف است که رفع خسارات صاحبان اراضی را بطور عادلانه بنماید .

بها و یا میزان اجاره آن زمینها از نرخ متعارفی زمینهایی که از همان نوع بوده و همان مصرف را داشته و در همان حوزه واقع شده باشد تجاوز کند .

نایب رئیس - ماده دوازدهم

ماده دوازدهم

شرکت حق غیر انحصاری خواهد داشت که در کلیه زمینهای بایر متعلق بدولت واقع در دو ناحیه برای مصرف عملیات شرکت از هر نوع خاک و شن و سنگ آهک و گچ و مصالح ساختمانی دیگر مجاناً استفاده نماید . مسلم است که اگر استفاده از مواد مذکور موجب ضرر اشخاص ثالثی باشد شرکت باید جبران خسارات صاحبان حقوق را بنماید .

نایب رئیس - ماده سیزدهم

ماده سیزدهم

الف - شرکت مجاز است که بدون تحصیل پروانه مخصوص آنچه را که منحصرأ برای مصرف اعضا و مستخدمین خود لازم دارد وارد نموده حقوق گذر گوی و سایر حقوق و عوارض معمول در زمان ورود را بپردازد .

شرکت مراقبت لازم خواهد نمود که کالاهائی را که وارد مینماید باشخاص غیر مستخدم خودش فروخته نشود و واگذار نگردد .

ب - شرکت بدون تحصیل پروانه و با معافیت از کلیه حقوق گمرکی و عوارض و هر نوع پرداخت دیگری بدولت و شهر دارها حق خواهد داشت آنچه را که منحصرأ برای عملیات خود در ایران لازم دارد وارد نماید .

ج - کارمندان خارجی شرکت مجازند مازاداری را که بعنوان دستمزد دریافت داشته و در ایران خرج نکرده اند با تصدیق شرکت از ایران صادر کنند .

د - عملیات شرکت از هر گونه مالیات مستقیم که در آیه

وضع شود معاف خواهد بود .

نایب رئیس - ماده چهاردهم

ماده چهاردهم

شرکت برای عملیات اکتشافی خود کلیه وسائل معمول و مناسب را که مطابق با اصول علمی متداول باشد بکار خواهد برد .

نایب رئیس - ماده پانزدهم :

ماده پانزدهم

طرفین قرار داد اعلام میدارند که اجرای این قرار داد منی بر اصول متقابل حسن نیت و صداقت و تفسیر معقول و مناسب این قرار داد خواهد بود .

شرکت تعهد مینماید که در هر وقت و هر موقع حقوق و امتیازات و منافع دولت را در نظر داشته و از هر عملی که اقدام آن و یا هر عملی که ترك آن موجب زیان دولت باشد احتراز نماید .

دولت این قرار داد را لغو نخواهد نمود و مقررات این قرار داد در آتی به وسیله هیچ قانون عمومی یا خصوصی و یا هیچیک از مقررات اداری و یا اقدامات مقامات اجراییه قابل تغییر نخواهد بود .

نایب رئیس - ماده شانزدهم

ماده شانزدهم

هر تخلف و یا قصوری از طرف شرکت راجع با اجرای تعهدات و مقررات و شرایط این قرار داد که ناشی از قوه قهریه باشد بدولت حق نخواهد داد شرکت را تعقیب و آنرا متخلف از این قرار داد محسوب دارد .

اجرای هر يك از مقررات این قرار داد که در اثر قوه قهریه بتأخیر افتد موجب این خواهد شد که مدتی مساوی مدت تأخیر بعدتی که برای اجرای تعهد شرکت طبق این قرار داد لازم است اضافه شود .

با وجود این بین طرفین مقرر است که تمدید مدت فقط در صورتی اعطاء خواهد شد که کلیه عملیات شرکت لااقل ۶۰ روز در اثر قوه قهریه متوقف مانده باشد و در هیچ حالتی

این تمدید از آخر سال (پنجم) پس از تصویب قرار داد تجاوز نخواهد نمود.

اختلافات حاصله بین دولت و شرکت نسبت بمورد قوه قهریه بطریق داوری مذکور در ماده (۱۷) فیصله خواهد یافت.

نایب رئیس - ماده هفدهم

ماده هفدهم

الف - از هر قبیل اختلافات حاصل بین طرفین و مخصوصاً اختلافات ناشی از تغییر مدلول این قرار داد و حقوق و مسئولیت های مقرر در آن و همچنین هر اختلاف نظر در مواردی که بموجب این قرار داد محتاج بتوافق نظر طرفین است بطریق داوری قطع و فصل خواهد شد.

ب - طرفی که تقاضای داوری میکند باید تقاضای خود را بطرف دیگر کتباً ابلاغ نماید. هر يك از طرفین يك داور معین نموده و دو داور قبل از شروع بدآوری يك داور سوم انتخاب خواهند کرد هر گاه دو داور نتوانند در ظرف دو ماه نسبت به تعیین داور سوم توافق نظر حاصل نمایند داور مزبور را به تقاضای یکی از طرفین رئیس دیوان داوری بین المللی تعیین خواهد نمود چنانچه رئیس دیوان داوری دائمی بین المللی از حیث ملیت و تابعیت مطابق جزء (ج) حائز شرایط لازم برای تعیین داور نباشد داور سوم بوسیله نایب رئیس دیوان مزبور معین خواهد شد.

ج - داور سوم باید غیر از ملیت ایرانی و یا هلندی باشد بعلاوه ارتباط نزدیک نیز نه به ایران نه باهلانند از حیث تعلق یکی از مستملکات یا ممالک تحت الحمايه و یا مستعمرات و ممالک تحت قیمومت و ممالکی که بوسیله یکی از دو کشور نامبرده در بالا اداره و یا اشغال شده و یا مثل اینکه در خدمت یکی از ممالک مزبور بوده یا میباشند نداشته باشد.

د - اگر یکی از دو طرف شصت روز بعد از وصول تقاضای داوری طرف مقابل داور خود را معین نکند و یا تعیین آنرا بطرف دیگر ابلاغ نماید طرف مزبور حق خواهد داشت که از رئیس دیوان داوری دائمی بین المللی یا از نایب رئیس آن در موردیکه مطابق قسمت اخیر جزء (ب) پیش

قطع نظر از هر معنی دیگری که ممکن است در حال یاد آری در موارد دیگر داشته باشد در این قرار داد مطابق تعریفات زیر معنی خواهد شد:

دولت

یعنی دولت شاهنشاهی ایران

شرکت

یعنی (اسم شرکت گیرنده امتیاز) و تمام شرکتهای تابعه آن

شرکت تابعه

یعنی شرکتی که شرکت دارنده امتیاز حق تعیین بیش از نصف مدیران آنرا مستقیماً یا بطور غیر مستقیم داشته و یا بطور مستقیم و یا غیر مستقیم مالک مقداری از سهام آن باشد که با آن مقدار سهم بیش از پنجاه درصد حق رأی در مجمع عمومی آن بر آن شرکت تأمین شده باشد.

حوزه امتیاز

یعنی مساحت معینه در ماده (۲) این قرارداد عملیات شرکت در ایران

یعنی تمام عملیات صنعتی و تجاری و فنی که شرکت منحصرأ برای اجرای این امتیاز انجام میدهد.

تاریخ امضاء

یعنی تاریخی که این قرار داد بامضای دولت و شرکت رسیده است

سال و ماه

یعنی دوره هائی از زمان که مطابق تقویم گره گوز بین سال و ماه گفته میشود.

تن

یعنی تن متری (یکهزار کیلوگرام)

نایب رئیس - ماده اول

ماده یکم

دولت برای مدت (۶۰) سال از تاریخ امضاء این قرارداد حق انحصاری استخراج مواد معدنی : (اسم مواد معدنی نوشته شود) واقع در حوزه تعیین شده در ماده (۲) را ب شرکت

واگذار مینماید بعلاوه در تمام ایران حق غیر انحصاری حمل و فروش و بعمل آوردن مواد مستخرجه بهر طریق که صورت تجاری پیدا کند و انبار کردن آنها در ایران و صدور آنها را از ایران ب شرکت اعطاء میکند.

نایب رئیس - ماده دوم

ماده دوم

حدود حوزه امتیاز از اینقرار است : مشخصات حدود در موقع امضای قرارداد نوشته شود) حدود مزبور در نقشه پیوست باین قرارداد که بامضای دو طرف رسیده رسم گردیده است.

نایب رئیس - ماده سوم

ماده سوم

شرکت متعهد است که منتها تا شش ماه پس از تاریخ امضاء عملیات استخراجی خود را شروع کند.

نایب رئیس - ماده چهارم

ماده چهارم

شرکت حق دارد عملیات استخراجی خود را بهر طریق و وسیله ای که مفید بداند انجام دهد ولی تعهد مینماید که توسعه عملیات استخراج را با جدیت و حسن نیت بدون وقفه غیر موجه ادامه دهد بقسمی که استفاده تجاری از معادن ممکن گردد.

نایب رئیس - ماده پنجم

ماده پنجم

الف - هر گاه در حوزه امتیاز مواد معدنی دیگری پیدا شود شرکت بجز در مواردی که در بند (ب) این ماده پیش بینی شده است حق استخراج آنرا نداشته و نمیتواند اشخاص دیگر را از استخراج آن مواد مانع شود.

ب - هر گاه شرکت حین استخراج در حوزه امتیاز مواد معدنی پیدا کند که در این قرارداد تصریح نشده و استخراج آن مواد جدا گانه ممکن نباشد و یا تولید اشکالاتی برای شرکت کند شرکت میتواند آن مواد را طبق شرایط مقرر در این قرارداد استخراج کند

نایب رئیس - ماده ششم

ماده ششم

۱- شرکت از تمام درآمد سالانه خود پس از وضع مبلغ ذیل پنجاه در صد آنرا بعنوان حق امتیاز سالانه به دولت میپردازد.

الف - هزینه حقیقی استخراج و هزینه های اکتشافی که در مدت استخراج به مصرف میرسانند.

ب - ذخیره برای تعمیر و تجدید اموال شرکت که فقط بمنظور اجرای این امتیاز بکار افتاده است و میزان آن مطابق با اصول متداول در صناعت خواهد بود.

ج - ذخیره استهلاک سرمایه معادل یک سوم سرمایه بکار افتاده تا زمانیکه سرمایه مزبور کاملاً مستهلك شود.

د - ارزش يك صدم مواد مستخرجه که بمالكين اراضی معدن طبق ماده (۱۱) قانون معادن مورخ ۱۶ بهمن ۱۳۱۷ پرداخته میشود.

۲- سرمایه بکار افتاده عبارت است از سرمایه ای که واقفا برای عملی کردن امتیاز بکار انداخته شده است بعلاوه قسمتی از هزینه اکتشاف که طبق ماده (ششم) قرارداد اکتشاف باین امتیاز تعلق میگیرد. لکن بهر حال این قسمت از هزینه نباید زیاده از مبلغ سرمایه که واقفاً برای عملی کردن این امتیاز بکار افتاده است بحساب آید.

میزان قطعی سرمایه ای که از طرف شرکت بکار افتاده و در این ماده ذکر شده است طبق دوائر شرکت در موقعی که بهره برداری منظم و تجارتي شروع شده باشد تعیین میگردد.

۳ - وجوهی که طبق بند (۱) این ماده و ماده (۹) بدولت تعلق میگیرد در موقع تقسیم منافع صاحبان سهام شرکت بدولت پرداخته خواهد شد.

۴ - هرگاه وجوهی که بدولت تعلق میگیرد اتفاقاً در موقع مقرر در این قرارداد از طرف شرکت پرداخته نشود برای مدت تأخیر از قرار صدی پنج در سال فرع وجوه مزبور را شرکت خواهد پرداخت بهر حال این تأخیر نباید از ششماه تجاوز کند.

نایب رئیس - ماده هفتم

ماده هفتم
دولت در هر موقع و در هر محل حق خواهد داشت دفاتر محاسباتی شرکت را بازرسی کند.

نایب رئیس - ماده هشتم

ماده هشتم
هر موقع سهامی از طرف شرکت در معرض فروش عمومی گذاشته شود اجماع ایران آمیزان ۴۹ در صد از جمع کل مبلغ سهام حق تقدم در خرید خواهند داشت و بدین منظور دفاتر فروش سهام قبل از سایر نقاط در تهران باز میشود و مدت آن فقط دو ماه است.

شرکت حق خواهد داشت پس از بسته شدن دفاتر فروش سهام در تهران سهام باقیمانده را که در ایران بفروش نرسیده بفروشد.

نایب رئیس - ماده نهم

ماده نهم
شرکت در تمام مدت امتیاز برای عملیات خود در ایران از هرگونه مالیات و عوارضی به نفع دولت و شهرداریها که اکنون معمول است و یا در آینده وضع شود معاف بوده و در عوض هر سال مبلغی معادل ۴ در صد حق امتیاز سالانه دولت که طبق بند یک ماده (ششم) مقرر است بدولت میپردازد.

مسلم است مبلغی که طبق این ماده بدولت پرداخته میشود در جزء هزینه مذکور در بند یک (الف) از ماده (ششم) منظور نخواهد شد.

نایب رئیس - ماده دهم

ماده دهم
الف - شرکت مجاز است که بدون تحصیل پروانه مخصوص آنچه را که منحصرآً برای مصرف اعضاء و مستخدمین خود لازم دارد وارد نموده و حقوق گمرکی و سایر حقوق و عوارض زمان ورود را بپردازد. شرکت مراقبت و اقدام خواهد نمود که کالاهائیرا

که وارد نمایند با شخصی غیر از مستخدمین خودش فروخته نشود و یا واگذار نگردد.

ب - شرکت بدون تحصیل پروانه مخصوص حق خواهد داشت که اوزان و مصالح و آلات پزشکی و جراحی و داروهای آنرا که برای بیمارستان و مطب های خود در ایران لازم دارد وارد نماید اشیاء و اجناس نامبرده از پرداخت حقوق گمرکی و سایر حقوق و عوارض معمول زمان ورود و هرگونه پرداخت دیگری بدولت و شهرداریها معاف خواهد بود.

ج - شرکت حق خواهد داشت بدون تحصیل پروانه و با معافیت از کلیه حقوق گمرکی و عوارض و هر گونه پرداخت دیگری بدولت و شهرداریها آنچه را که منحصرآً برای عملیات خود در ایران لازم دارد وارد نماید. د - صدور مواد معدنی از پرداخت حقوق گمرکی و عوارض و هرگونه پرداخت دیگری بدولت و شهرداریها معاف خواهد بود.

نایب رئیس - ماده یازدهم

ماده یازدهم
الف - هر زمین و سایر اشیاء متعلق بدولت که شرکت برای عملیات خود در ایران لازم بداند و از برای مقاصد عمومی مورد احتیاج دولت باشد مجاناً برای مدت امتیاز شرکت واگذار خواهد شد.

طریق بدست آوردن زمینهای نامبرده بترايب ذیل خواهد بود.

هر وقت زمینی مورد احتیاج شرکت واقع شود باید شرکت يك یا چند نقشه از آن زمین برداشته بازنگر مشخص نموده بدولت تسلیم نماید در صورتیکه دراز اعتراضی نداشته باشد در ظرف سه ماه از تاریخ وصول تقاضای شرکت موافقت خود را اظهار خواهد نمود.

ب - زمینهای قابل استفاده متعلق بدولت را که شرکت احتیاج پیدا میکند طبق بند مذکور در فوق از دولت تقاضا خواهد کرد و دولت در صورتیکه احتیاجی با اعتراضی نداشته باشد در ظرف سه ماه موافقت خود را

نسبت بتقاضای شرکت دائر بفروش آن زمینها اشعار خواهد داشت.

بهای این زمینها را شرکت تأدیه خواهد کرد و این بها باید عادلانه بوده و نباید از بهای متعارفی زمینهای همان نوع و همان مصرف و در همان حوزه تجاوز کند. ج - در صورتیکه دولت در مقابل تقاضاهای پیش بینی شده در بندهای الف و ب این ماده جوابی ندهد پس از انقضای دو ماه از تاریخ رسیدن تقاضای مزبور شرکت بتذکر نامهای بدولت خواهد فرستاد چنانچه بتذکر نام مزبور نیز در ظرف یکماه از تاریخ وصول جوابی داده نشود سکوت دولت بمنزله تصویب تلقی خواهد گردید.

د - زمینهای که متعلق بدولت نبوده و برای شرکت لازم باشد شرکت بتوسط دولت موافقت صاحب زمینهای مزبور را جلب و آن زمینها را تصرف خواهد نمود.

در صورت عدم موافقت در میزان بهاء دولت صاحبان زمینهای مزبور اجازه نخواهد داد که بیش از نرخ متعارفی زمینهای نزدیک آن متاعبه آن مطالبه نمایند.

ه - بناهای تاریخی و مجلهای که جنبه تاریخی یا صنعتی دارند و همچنین توابع آنها تا دویست متر مسافت از مقررات فوق مستثنی هستند.

و - شرکت حق غیر انحصاری خواهد داشت که فقط در حوزه امتیاز از زمینهای غیر قابل استفاده متعلق بدولت برای مصرف عملیات خود از هر نوع خاك و شن و سنگ آهن و سنگ گچ و مصالح ساختمانی دیگر مجاناً استفاده نماید.

مسلم است که اگر استفاده از مواد نامبرده موجب ضرر اشخاص ثالث باشد باید شرکت جبران خسارت صاحبان حقوق را بنماید.

همچنین مسلم است که خرید زمین بر طبق مفاد این ماده نباید بحتوق مالك خاص که در ماده (یازدهم) قانون معادن مورخ ۱۶ بهمن ۱۳۱۷ ذکر شده است اخلال وارد سازد.

ز - هر اختلاف بین شرکت و مالک توسط دولت حل خواهد شد

نایب رئیس - ماده دوازدهم :

ماده دوازدهم

شرکت راجع به عملیاتی که طبق این قرارداد در ایران مینماید جمیع وسایل معقول و مناسب را طبق قواعد علمی متداول برای تأمین صرفه جوئی و استفاده کامل از عملیات خود و برای حفظ مخازن معدنی و استفاده از امتیاز خود بکار خواهد برد

نایب رئیس - ماده سیزدهم :

ماده سیزدهم

شرکت راجع به عملیاتی که طبق این قرارداد در فروش صادراتش را پول ایرانی تبدیل کند بکارمندان خارجی شرکت نیز اجازه داده میشود مازاد ارزی را که بعنوان دستمزد دریافت داشته و در ایران خرج نکرده اند با تصدیق شرکت از ایران صادر کند.

نایب رئیس - ماده چهاردهم

ماده چهاردهم

الف - شرکت هر ششماه گزارشی راجع به کارهای خود در ایران بدولت در تهران خواهد داد. و نقشه‌هایی که وضعیت استخراج معادن را تعیین کند ضمیمه گزارش خواهد نمود.

ب - شرکت تعهد مینماید هر موقع که نماینده دولت تقاضا کند در مدت مناسبی بهزینه خود رونوشت‌های صحیح از تمام طرحها و نقشه‌ها و رسم‌ها و سایر مدارك و اسناد راجع به زمین پیمائی و زمین شناسی و حفاری مربوط به حوزه امتیاز را که دارا میباشد بدولت بدهد.

بعلاوه شرکت متعهد است در تمام مدت امتیاز کلیه اطلاعات مهم علمی و فنی را که در نتیجه عملیات خود در ایران بدست خواهد آورد بدولت تسلیم نماید.

تمام اسناد و مدارك مربوطه را دولت بعنوان محرمانه تلقی خواهد نمود.

نایب رئیس - ماده پانزدهم

ماده پانزدهم

شرکت بهزینه خود سازمان بهداری و تأسیسات بهداشت و بازرسی و نگاهداری آنرا مطابق جدیدترین طرق بهداشت معمول در ایران در تمام اراضی و ابنیه و مساکین کارمندان خود و همچنین نسبت بکارگرانی که در حوزه امتیاز کار میکنند عهده دار میباشد.

نایب رئیس - ماده شانزدهم

ماده شانزدهم

شرکت با اجازه قبلی دولت حق تأسیسات ذیل را خواهد داشت :

(۱) ساختمان راه آهن - پل و جاده و هر گونه وسیله دیگر حمل و نقل همچنین سیم تقاله که برای حمل لوازم و حمل مواد مستخرجه از معدنهای خود لازم داشته باشد.

۲ - احداث تلفن - تلگراف یا تلگراف بی سیم

هر گاه دولت بمنظور تأمین دفاع ملی یا در موقع پیش آمد های فوق العاده دیگری ضرورتاً از وسایل باربری و ارتباط شرکت استفاده کند خسارتی را که از این حیث متوجه شرکت میگردد بطور عادلانه جبران خواهد نمود.

نایب رئیس - ماده هفدهم

ماده هفدهم

الف - دولت حق دارد هر طور صلاح بداند عملیات فنی شرکت را در ایران بازرسی نموده و برای این مقصود متخصصین فنی بگمارد.

ب - شرکت تمام مدارك علمی و فنی موجود خود و همچنین وسایل و لوازم بازرسی را با اختیار متخصصین دولت خواهد گذارد بعلاوه متخصصین نامبرده حق خواهند داشت در تمام ادارات شرکت و در هر نقطه ایران هر گونه اطلاعی را از شرکت بخواهند.

نایب رئیس - ماده هیجدهم

ماده هیجدهم

دولت حق تعیین بکنفر نماینده را خواهد داشت این نماینده (مأمور دولت شاهنشاهی) نامیده میشود و حقوق ذیل را دارا خواهد بود.

۱ - تمام اطلاعاتی که در حدود حق صاحبان سهام شرکت است از شرکت تحصیل نماید.

۲ - در تمام جلسات هیئت مدیره و کمیته‌های آن و تمام جلسات مجمع عمومی حضور بهمیرساند.

۳ - هر موقع که لازم بداند تقاضا نماید برای مذاکره در مسائلی که دولت با و رجوع کرده است جلسات مخصوص هیئت مدیره تشکیل گردد جلسات مزبور در مدت سی روز بعد از رسیدن تقاضای کتبی ب شرکت باید تشکیل شود.

مأمور دولت شاهنشاهی دارای همان حقوق و مزایای اعضاء هیئت مدیره خواهد بود که از طرف شرکت داده میشود.

نایب رئیس - ماده نوزدهم :

ماده نوزدهم

الف - شرکت و کارمندان آن از حمایت قانونی دولت بهره مند خواهند بود.

ب - دولت در حدود قوانین و مقررات کشور هر گونه تسهیلات ممکن را برای عملیات شرکت مبدول خواهد داشت.

ج - هر گاه دولت در حوزه امتیاز باشخاص دیگر امتیازاتی برای بکار انداختن سایر معادن اعطاء کند آنها را وادار خواهد نمود که احتیاط‌های لازم را بعمل آورند تا عملیات آنها به عملیات و تأسیسات شرکت خسارتی وارد نسازد.

د - شرکت مکلف است نقاطی را که برای ساختن خانه و سایر بناها خطرناک است تعیین کند تا دولت اهالی را مسبوق و از سکونت در آن نقاط منع نماید.

نایب رئیس - ماده بیستم :

ماده بیستم

(۱) طرفین تصدیق دارند و قبول مینمایند که مبنای اجرای این قرارداد حفظ منافع طرفین و رعایت حد اکثر صرفه جوئی و استفاده از تشکیلات و عملیات شرکت در ایران میباشد.

(۲) شرکت صنعتگران و کارمندان فنی و بازرگانی

خود را تا اندازه‌ای که اشخاص با تجربه و صلاحیت دار در ایران یافت میشود از اتباع ایران انتخاب خواهد کرد کارمندان غیر فنی شرکت منحصرأ از اتباع ایران خواهند بود.

نایب رئیس - ماده بیست و یکم :

ماده بیست و یکم

طرفین قرار داد اعلام میدارند که اجرای این قرارداد مبنی بر اصول متقابل حسن نیت و صداقت و تفسیر معقول و مناسب این قرارداد میباشد.

شرکت صریحاً تعهد مینماید که در هر وقت و در هر موقع حقوق و امتیازات و منافع دولت را در نظر داشته و از هر عملی که اقدام آن و یا هر عملی که ترك آن موجب زیان دولت باشد احتراز نماید.

این امتیاز را دولت جز در موارد مقرر در مواد ۲۳ و ۲۵ لغو نخواهد کرد و مقررات آن در آئینه بوسیله هیچ قانون عمومی و خصوصی و هیچیک از مقررات اداری و یا اقدامات مقامات اجراییه قابل تغییر نخواهد بود.

نایب رئیس - ماده بیست و دوم :

ماده بیست و دوم

(۱) الف - در مدت ده سال آخر امتیاز یا در فاصله ششماه پس از اطلاع قبلی که راجع به نسخ امتیاز مطابق ماده ۲۴ داده میشود شرکت جز ب شرکت های تابع خود حق فروش یا انتقال يك یا عده از اموال غیر منقول خود را که در ایران واقع است ندارد. در مدت‌های نامبرده نیز شرکت حق انتقال و خارج کردن هیچ قسمتی از اموال منقول خود را ندارد مگر اینکه اشیا مربوط از حیز انتفاع افتاده باشد.

ب - در تمام مدت قبل از ده سال آخر امتیاز هیچ قطعه از زمین‌هایی را که شرکت علناً از دولت تحصیل کرده است نمیتواند انتقال دهد و همچنین هیچ يك از اموال منقول خود را نمیتواند از ایران خارج کند باستثنای آن چیزهایی که دیگر برای عملیات شرکت در ایران مورد احتیاج نباشد.

۲ - در خاتمه امتیاز خواه بواسطه انقضای عادی مدت یا بهرنحو دیگر که پیش آید تمام دارائی شرکت در ایران بطور سالم و قابل استفاده بدون هیچگونه هزینه و قبضه متعلق بدولت ایران میگردد .

۳ - جمله (تمام دارائی) شامل است تمام زمینها و بناها و کارخانه ها و ساختمانها و چاهها و اسکه ها و راهها و پلها و نقبهای فاضل آب و وسایل توزیع آب و ماشینها و کارخانه ها و ابزار و لوازم از هر قبیل و تمام وسائط نقلیه و ارتباط که هوایما نیز جزو آن است و تمام اجناس انبار شده و هر چیز دیگری را که شرکت در ایران برای اجرای این امتیاز بجوی از آن استفاده مینماید .

نایب رئیس - ماده بیست و سوم :

ماده بیست و سوم

هر گاه در جریان بهره برداری بدلایلی شرکت بدولت ثابت کند که ادامه استخراج معدن مقرون بصرفه نبوده و یا مقدور نیست ممکن است بهره برداری موقتاً تعطیل شود . در صورتیکه مدت تعطیل بهره برداری از سه سال متوالی تجاوز نماید شرکت بایستی برای هر سال اضافی مبلغ سه در صد سرمایه بکار رفته را بدولت بپردازد چنانچه استخراج معدن بیش از پنج سال تعطیل شود دولت حق الغای امتیاز را خواهد داشت .

نایب رئیس - ماده بیست و چهارم :

ماده بیست و چهارم

شرکت حق خواهد داشت این امتیاز را فسخ نماید بشرط آنکه شش ماه پیش بدولت اطلاع دهد .

نایب رئیس - ماده بیست و پنجم :

ماده بیست و پنجم

هر گاه شرکت طبق مقررات ماده (سوم) عمل ننماید دولت حق خواهد داشت نظر خود را برای فسخ امتیاز بشرکت اخطار کند و در صورتیکه شرکت در ظرف ششماه پس از اخطار به مرور جبران قصور و تخلف را نمایاند این امتیاز ملغی خواهد بود

نایب رئیس - ماده بیست و ششم :

کشتیا طرف دیگر ابلاغ نماید هر يك از طرفین يك داور معین نموده و دو داور قبل از شروع بدواری يك داور سیم انتخاب خواهند کرد . هر گاه این دو داور نتوانند در ظرف دو ماه نسبت به تعیین داور سیم توافق نظر حاصل نمایند داور مزبور را بتقاضای یکی از طرفین رئیس دیوان داوری دائمی بین المللی تعیین خواهد نمود چنانچه رئیس دیوان داوری دائمی بین المللی از حیث ملیت و تابعیت مطابق جزء (ج) حائز شرایط لازمه برای تعیین داور سوم نباشد داور سوم بوسیله نایب رئیس دیوان مزبور معین خواهد شد .

ج - داور سیم باید غیر از ملیت ایرانی و یا هلاندی باشد و علاوه ارتسای نزدیک نیز نه با ایران و نه با هلاند از حیث تعلق یکی از مستملکات و یا مالک تحت الحمايه و یا مستعمرات و یا مالک تحت قیمومیت و ممالکی که بوسیله یکی از دو کشور نامبرده در بالا اداره و یا اشغال شده و یا مثل اینکه در خدمت یکی از مالک مزبوره بوده و یا میباشد نداشته باشد

د - اگر یکی از دو طرف (۶۰) روز پس از وصول تقاضای داوری طرف مقابل داور خود را معین نکند و یا تعیین آنرا بطرف دیگر ابلاغ ننماید طرف مزبور حق خواهد داشت که از رئیس دیوان داوری دائمی بین المللی یا از نایب رئیس در موردیکه مطابق قسمت اخیر جزء (ب) پیش بینی گردیده تقاضا نماید که يك داور مفرد صلاحیتدار مطابق مقررات نامبرده در بالا تعیین کند و در این صورت اختلاف بوسیله داور مفرد قطع و فصل خواهد گردید .

ه - طرز داوری مطابق اصولی خواهد بود که در موقع

ماده بیست و ششم

این امتیاز قبل از تاریخ انقضای مدت خاتمه نخواهد پذیرفت مگر در موارد ذیل :

(۱) مورد پیش بینی شده در ماده (۲۳)

(۲) مورد ترك قرارداد طبق ماده (۲۴)

(۳) مورد پیش بینی شده در ماده (۲۵)

(۴) موردیکه دیوان داوری در نتیجه تخلف شرکت در اجرای مقررات این قرار داد ابطال آنرا اعلام بدارد :

تخلف بمعنی مذکور در فوق منحصر بموارد ذیل میباشد :
الف - هر گاه مبلغی که بر حسب رأی دیوان داوری باید بدولت پرداخته شود تا یکماه پس از تاریخ صدور رأی پرداخت نگردد .

ب - هر گاه با انحلال اختیاری و یا اجباری شرکت تصمیم گرفته شود .

ج - هر گاه ثابت شود شرکت بر خلاف مصالح عالی کشور عمل کرده است .

در مورد سایر تخلفات که نسبت بمقررات این قرار داد از هر يك از طرفین ناشی شود دیوان داوری درجه مسئولیت و اثرات مترتبه بر آنرا تعیین خواهد نمود

انتقال این امتیاز مطلقاً مشروط بتصویب دولت است و شرکت متعهد است نگذارد اکثریت سهام آن بدست غیر هلاندی و یا غیر ایرانی بیفتد .

هیئت مدبره شرکت باید همیشه مرکب از هلاندی و یا ایرانی باشد .

نایب رئیس - ماده بیست و هفتم :

ماده بیست و هفتم

الف - از هر قبیل اختلافات حاصل بین طرفین و مخصوصاً اختلافات ناشی از تغییر مدلول این قرار داد و حقوق و تعهدات مقرر در آن و همچنین هر اختلاف نظر در مواردیکه بموجب این قرار داد محتاج بتوافق نظر طرفین است بطریق داوری قطع و فصل خواهد شد .

ب - طرفی که تقاضای داوری میکند باید تقاضای خود را

داوری در دیوان دائمی بین المللی معمول و بحری است .

وقت و محل داوری را بر حسب مورد داور سوم یا داور مفرد مذکور در جزء (د) معین خواهد کرد .

و - رأی داوری مستند بر اصول قضائی مذکور در ماده (۳۸) اساسنامه دیوان داوری دائمی بین المللی بوده و رأی داوری قابل تجدید نظر نخواهد بود .

ز - هزینه داوری بنحویکه در رأی داوری معین میشود پرداخت خواهد شد .

نایب رئیس - ماده بیست و هشتم :

ماده بیست و هشتم

منتهی در ظرف شصت روز بعد از تاریخ امضاء شرکت باید اقامتگاه خود را در تهران معلوم و شخصی که سمت نمایندگی شرکت را خواهد داشت معین نماید .

نایب رئیس - ماده بیست و نهم :

ماده بیست و نهم

این قرارداد پس از امضای دولت و شرکت قابل اجراء میگردد . نایب رئیس - رأی میگیریم بورود در شور دوم آقایان موافقین اظهار موافقت بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

[۴ - موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه]

نایب رئیس - چنانچه آقایان موافقت بفرمایند جلسه را ختم کنیم جلسه آینده روز یکشنبه بیست و ششم فروردین ماه چهار ساعت قبل از ظهر تعیین میشود

(مجلس یکربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - مرتضی بیات